

«Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj»

PLAN RAZVOJA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2022.-2027. GODINE

Analitička podloga TURIZAM

Izradila:

Lorena Vukelić Vujnović

ANALIZA TURIZMA NA PODRUČJU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

Analiza obuhvaća pojmovno određenje i značenje turizma, ostvarene rezultate te analizu ostvarenja na nacionalnoj i regionalnoj te na razini mikroregija gradova i općina, analizu strukture smještajnih kapaciteta i prihoda te smjernice daljnjeg razvoja turizma u Primorsko-goranskoj županiji. Svrha analize je utvrditi sadašnje stanje i značaj turizma na području Primorsko-goranske županije te usporediti sa ostalim županijama. Predmetom analize su i posebni oblici turizma poput nautičkog i zdravstvenog turizma. U zaključnim razmatranjima, referirajući se na istraživanja autora koji prate turizam u Primorsko-goranskoj županiji, sažeto se daju preporuke daljnjeg razvoja.

Podaci za analizu prikupljeni su iz više izvora. Korišteni su različiti materijali, knjige, analize, dokumenti i izvješća. Kako se pojedini podaci, službene statistike, ne vode na nivou županija (npr. podaci o приходima od turizma, приходima nautičkog ili zdravstvenog turizma), već su prikazani na razini Hrvatske, navedene podatke nije bilo moguće prikazati u sklopu ove analize.

1. Pojmovno i sadržajno određenje turizma

Cjelokupna Primorsko – goranska županija ima izrazito povoljnu klimu za razvoj turizma, a upravo zbog toga prvi su turisti u ovu destinaciju počeli stizati prije više od 160 godina. Tako duga tradicija razlogom je što lokalno stanovništvo ima pozitivan odnos prema razvoju turizma i podupire ga¹.

Turizam predstavlja ukupnost odnosa i pojava koji proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog područja, ako je takvo putovanje poduzeto radi odmora i uživanja te se njime ne zasniva stalno prebivalište i ne poduzima neka gospodarska djelatnost.² U jednoj od prvih definicija (1905.), turizam se opisuje kao pojava modernoga doba, izazvana povećanom potrebom za odmorom i promjenom klime, probuđenim i njegovanim smislom za ljepote krajolika, radosti i užitak boravka u slobodnoj prirodi.³

Danas je u većini zemalja prihvaćena opća konceptijska definicija turizma Svjetske turističke organizacije (UNWTO, 1999)⁴ prema kojoj turizam uključuje sve aktivnosti proizašle iz putovanja i boravaka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju.

---

¹ Smolčić Jurdana D. : Razvoj turizma u Primorsko-goranskoj županiji, Prvih 30 godina Zavoda za prostorno uređenje PGŽ, 2015.

² Vuković, I.: Međunarodna ekonomija i turizam, Dalmatina d.o.o. Zagreb, Zagreb 2000.

³ Ibidem

⁴ Ibidem

U literaturi se pronalaze mnogobrojni kriteriji prema kojima se može analizirati pojedine vrste turizma odnosno turističkih kretanja. Tako se vrste turizma razlikuju prema:⁵ trajanju boravka turista (izletnički, vikend, boravišni), stupnju mobilnosti turista (stacionarni, mobilni, tranzitni), dobnoj strukturi turista (dječji, za mlade/studentski, obiteljski, treće dobi), nacionalnoj pripadnosti (domaći, inozemni), načinu organizacije putovanja (individualni, organizirani, mješoviti), tržištu na kojem se odvija organizacija putovanja (emitivni, receptivni), broju sudionika (individualni, grupni), godišnjem dobu (ljetni, zimski), prostornom obuhvatu (lokalni, regionalni, nacionalni, međunarodni, interregionalni, intraregionalni), vremenu kada je određen resurs najatraktivniji (predsezonski, sezonski, posezonski, izvansezonski), prostoru na kojem se odvija turističko putovanje (primorski, planinski, termalno-kupališni, jezerski, seoski, gradski), utjecaju na platnu bilancu (aktivni, pasivni), te ostale vrste turizma (elitni, poticajni / incentive, radnički, socijalni, sindikalni).

Ipak, u teoriji i praksi turizam se često jednostavno dijeli na masovni turizam (velik broj turista, organizirano putovanje, paket-aranžmani agencija i turoperatora, niske cijene) i alternativni ili održivi turizam (alternativa sadržajima i ponašanju turista, motivi turista u fokusu, ponuda u ravnoteži s okruženjem).⁶

Kada se u planiranju i razvoju turizma destinacija od strategije masovnosti okreće diversifikaciji ponude riječ je o specifičnim odnosno selektivnim oblicima turizma, tj. turističkim kretanjima uvjetovanim određenim motivom (dominantno turističkim) koji turiste pokreće na putovanje u destinaciju gdje je turistička ponuda prilagođena (sadržajima, proizvodima, cijenom) ostvarenju željenoga doživljaja (specifičan interes turista).

Razlikuju se selektivni oblici turizma zasnovani na:⁷

- prirodnim resursima (zdravstveni turizam, sportski turizam, nautički turizam, ekoturizam, seoski turizam, lovni i ribolovni turizam, naturizam, robinzonski turizam i dr.)
- društvenim resursima (kongresni turizam, kulturni turizam, gastronomski i enofilski turizam, turizam događanja, vjerski turizam, turizam na umjetno stvorenim atrakcijama, casino-turizam i dr.).

Selektivni⁸ turizam označava novu kvalitetu i obilježje suvremenog i budućeg turizma koji se temelji na ekološko – socio - kulturološkom, i ekonomskom principu uravnoteženog razvoja, na kvalitativnoj razini usluge, na izvornom identitetu i humanitetu turističke usluge, a sve to uz poželjni i zakonomjerni te uravnoteženi odnos broja turista i broja lokalnog stanovništva na određenom području. Selektivni turizam je kvalitativan i uravnotežen, heterogen, ekološki i infrastrukturno održiv.

---

⁵ Vukonić B. i Keča K.: Turizam i razvoj, Pojam, načela, postupci, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2001.

⁶ Dulčić, A., Petrić L.: Upravljanje razvojem turizma, I dio, MATE, Zagreb 2002.

⁷ Pančić Kombol, T.: Selektivni turizam, TMCP Sagena, Matulji, 2000.

⁸ Jadrešić V.: Turizam u interdisciplinarnoj teoriji i primjeni, Zbornik istraživanja, Školska knjiga Zagreb, Zagreb, 2001.

Svakodnevno se susreću pojmovi (oblici turizma) kojima se zadovoljavaju vrlo uske potrebe turista (tržišne niše) ili koji mogu biti dijelovi većeg broja drugih oblika turizma, npr. šoping-turizam, krstarenja, povijesni turizam, robinzonski, sportski-turizam, adrenalinski-turizam, festivalski i drugo.

2. Usporedni prikaz turističkih ostvarenja u Hrvatskoj i Primorsko-goranskoj županiji

Turizam za Hrvatsku i PGŽ ima veliko značenje te donosi niz direktnih i indirektnih koristi koje proizlaze iz njegova razvoja i razvoja destinacije na kojoj se obavlja. Pri tom osnovne funkcije suvremenoga turizma su društvene (humanističke, neekonomske) i ekonomske.

PGŽ je kao i ostale Jadranske županije turistički orijentirana regija te ima dugu turističku tradiciju. Bogata kulturno-povijesna baština, povoljne prirodno-geografske i klimatske značajke te izvrstan geoprometni položaj doprinose atraktivnosti PGŽ kao destinacije⁹. Blizina emitivnih tržišta i prometna dostupnost regije dodatno omogućuju poslovanje dulje od šest mjeseci.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS), u Hrvatskoj je u 2019. godini ostvareno 19,6 milijuna dolazaka i 91,2 milijuna noćenja turista. U odnosu na 2018. godinu, ostvaren je porast dolazaka turista za 4,8% te porast noćenja za 1,8%.

Iz tablice 1. za područje Republike Hrvatske u promatranom periodu razvidan je, osim neznatne anomalije 2009. godine, konstantan rast broja noćenja i broja dolazaka turista. Taj se porast na godišnjoj razini kretao između 1,8% i 10,6% u broju noćenja te između 1,1% i 12,7% u broju dolazaka.

Tijekom promatranog razdoblja (2005.-2019.) na području PGŽ značajno je porastao broj noćenja (porast od 45,8%) i broj dolazaka turista (porast od 42,9%). Analizirajući pokazatelje za razdoblje od 2016. -2019. godine uočava se nešto niži rast ključnih pokazatelja PGŽ u odnosu na ostale hrvatske regije i ukupne pokazatelje na razini Hrvatske. Prosječna stopa rasta za razdoblje od 2016. do 2019. godine iznosi 2,4% za noćenja turista u PGŽ i manja je nego na razini Hrvatske gdje iznosi 4,3%. Za isto razdoblje, prosječna stopa rasta u dolascima turista za PGŽ iznosi 2,6% dok za Hrvatsku iznosi visokih 6,6%.

Turistički promet u Hrvatskoj i u PGŽ kontinuirano raste, pri čemu je ali smanjen udio PGŽ u ukupnom turističkom prometu Hrvatske (Tablica 1.), noćenja s 21% udjela u 2005. na 16,8% u 2019. godini. Dolasci sa 23% na 15,2% u 2019. godini. Navedeno je posljedica rasta turističkih dolazaka i noćenja u ostalim, prvenstveno Jadranskim županijama, čemu je doprinijela izgradnja turističke infrastrukture, značajna ulaganja u sektor turizma, izgradnja prometne infrastrukture (autocesta Dalmatina, ulaganja u

---

⁹ Smolčić Jurdana D. : Razvoj turizma u Primorsko-goranskoj županiji, Prvih 30 godina Zavoda za prostorno uređenje PGŽ, 2015.

zračne luke Dubrovnik, Split i Zadar, značajan rast brojeva na području avio i kruzer gostiju (marketinško ulaganje u suradnji s niskotarifnim zračnim prijevoznicima i sl.).

Tablica 1. Usporedba turističkog prometa Hrvatske i Primorsko-goranske županije, 2005. – 2019.

	Noćenja turista		Dolasci turista		Udio PGŽ u Hrvatskoj	
	PGŽ	Hrvatska	PGŽ	Hrvatska	Noćenja	Dolasci
2005.	10.501.921	50.095.064	2.076.456	9.035.292	21,00%	23,00%
2006.	10.741.754	51.567.681	2.149.985	9.431.247	20,80%	22,80%
2007.	11.114.744	54.416.481	2.247.788	10.140.870	20,40%	22,20%
2008.	11.263.659	55.465.451	2.214.061	10.250.159	20,30%	21,60%
2009.	11.161.233	54.793.094	2.205.627	10.075.152	20,40%	21,90%
2010.	10.938.291	56.217.454	2.151.118	10.405.191	19,50%	20,70%
2011.	11.741.692	60.109.631	2.360.214	11.211.033	19,50%	21,10%
2012.	11.974.337	62.507.296	2.353.404	11.598.993	19,20%	20,30%
2013.	12.348.195	64.617.349	2.380.034	12.232.961	19,10%	19,50%
2014.	12.212.423	66.269.931	2.419.864	12.914.399	18,40%	18,70%
2015.	13.070.148	71.437.476	2.560.726	14.175.484	18,30%	18,10%
2016.	13.989.567	77.918.855	2.685.436	15.463.160	18,00%	17,40%
2017.	14.897.443	86.200.261	2.789.179	17.430.580	17,30%	16,00%
2018.	15.284.346	89.651.789	2.909.914	18.666.580	17,00%	15,60%
2019.	15.314.671	91.242.931	2.966.489	19.566.146	16,80%	15,20%
Indeks 2019./2005.	145,8	182,1	142,9	216,6		
Indeks 2019./2010.	140	162,3	137,9	188		
Indeks 2018./2015.	116,9	125,5	113,6	131,7		
Indeks 2019./2018.	100,2	101,8	101,9	104,8		
prosječna stopa rasta 2005.-2019.	3,1%	5,5%	2,9%	7,8%		
prosječna stopa rasta 2016.-2019.	2,4%	4,3%	2,6%	6,6%		

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

Istovremeno, PGŽ ostvaruje pozitivne stope rasta u dolascima i noćenjima turista. Smanjenje udjela broja dolazaka i noćenja na području PGŽ u ukupnom turističkom prometu Hrvatske djelomično je rezultat nedostatka značajnijeg rasta smještajnih kapaciteta, orijentacije prema održivom i kvalitetnom (selektivnom) te manje masovnom turizmu i činjenice da je određeni broj tradicionalnih stranih gostiju od turista postao vlasnikom objekta za odmor.

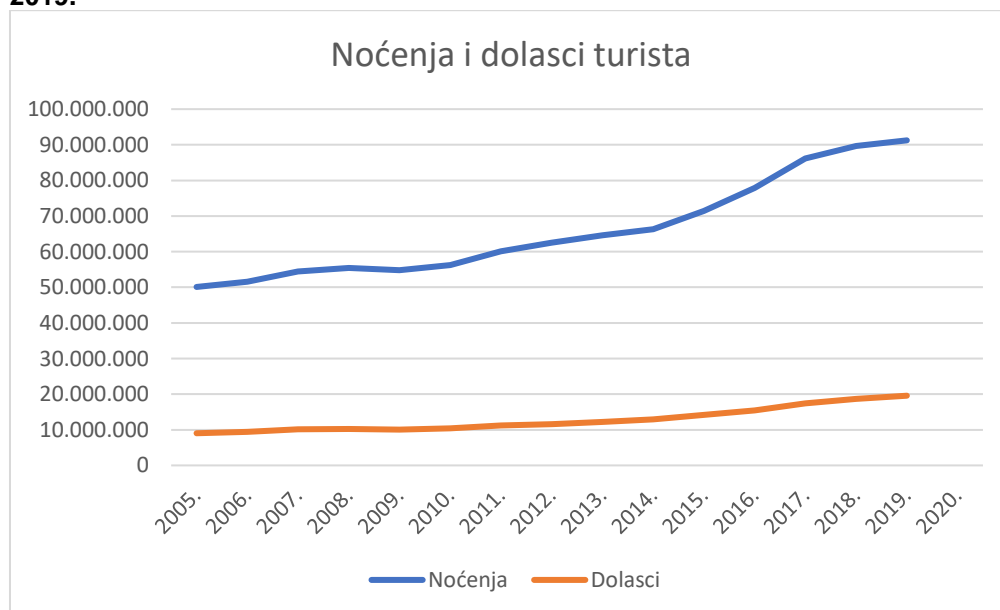
Spoj plavog i zelenog, gorja i mora, urbanog i ruralnog, mondenog i tradicionalnog na relativno malom prostoru pruža Primorsko-goranskoj županiji polazne prednosti u odnosu na ostale domaće i inozemne konkurente. Na ovoj je Županiji da na što učinkovitiji način iskoristi prednosti koje posjeduje uvijek imajući u vidu načela održivosti, kako bi u skorij budućnosti bila konkurentnija na domaćem i stranom turističkom tržištu¹⁰.

Potrebno je istaknuti da povećanje broja ležaja nužno ne generira i veći prihod, već je potrebno okrenuti se podizanju kvalitete te diverzifikaciji turističke ponude.

Radi povećanja iskorištenosti smještajnih kapaciteta Primorsko-goranske županije, produljenja sezone te povećanja potrošnje turista, potrebna je promjena strukture smještajnih kapaciteta u korist osnovnih smještajnih kapaciteta te istodobno podizanje kvalitete u svim ostalim vrstama osnovnih i nadopunjujućih smještajnih kapaciteta. Takvi smještajni kapaciteti, (kampovi, kućanstva) moraju kvalitetom pratiti hotelsku ponudu.

U tom je pogledu Primorsko-goranska županija napravila značajan iskorak provedbom projekta „Kvarner Family”, koji ima za cilj brendiranje apartmana i kuća za odmor privatnih iznajmljivača smještaja u Županiji. Na taj se način motiviraju vlasnici privatnih soba i apartmana da stalno poboljšavaju kvalitetu smještaja.¹¹

Grafikon 1. Trend noćenja i dolazaka ukupnog broja turista u Republiku Hrvatsku, 2005. – 2019.

Izvor: DZS,

[https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%](https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%&), pristupljeno lipanj, 2020.

¹⁰ Smolčić Jurdana D. : Razvoj turizma u Primorsko-goranskoj županiji, Prvih 30 godina Zavoda za prostorno uređenje PGŽ, 2015.

¹¹ Ibidem

Uvidom u Grafikon 1., vidljiv je značajan porast broja noćenja turista u Hrvatskoj i to u 2019. godini za 82,1% u odnosu na 2005. godinu, te porast broja dolazaka turista koji iznosi 116,6%.

Slijedi prikaz turističkog prometa usporednim prikazom zasebnih dolazaka i noćenja stranih i domaćih gostiju (Tablica 2). U 2019. godini, na području Hrvatske, domaći turisti ostvarili su 2,2 milijuna dolazaka i 7,1 milijun noćenja, što je porast dolazaka za 9,4% i porast noćenja za 9,6 u odnosu na 2018. godinu. Strani turisti ostvarili su 17,4 milijuna dolazaka i 84,1 milijun noćenja, što je 4,3% više dolazaka i 1,2% više noćenja u odnosu na 2018.

U 2019. godini nastavio se niz dobrih turističkih rezultata na području PGŽ te je godina bila bolja od prethodne. Ostvareno je 3 milijuna dolazaka i 15,3 milijuna noćenja, što predstavlja porast od 1,9% u dolascima i 0,2% u noćenjima u odnosu na 2018. godinu. U odnosu na 2010. godinu porast u noćenjima je čak 40% što u brojkama iznosi 4,4 milijuna noćenja više.

Tablica 2. Dolasci i noćenja turista u Primorsko-goranskoj županiji i u Hrvatskoj, 2017.-2019.

Turistička aktivnost		Dolasci			Noćenja		
		Hrvatska	PGŽ	Udio PGŽ	Hrvatska	PGŽ	Udio PGŽ
2017.	Ukupno	17.430.580	2.789.179	16,0%	86.200.261	14.897.443	17,3%
	Domaći	1.837.681	316.934	17,2%	5.978.264	1.158.042	19,4%
	Strani	15.592.899	2.472.245	15,9%	80.221.997	13.739.401	17,1%
2018.	Ukupno	18.666.580	2.909.914	15,6%	89.651.789	15.284.346	17,0%
	Domaći	2.021.709	333.043	16,5%	6.476.646	1.198.739	18,5%
	Strani	16.644.871	2.576.871	15,5%	83.175.143	14.085.607	16,9%
2019.	Ukupno	19.566.146	2.966.489	15,2%	91.242.931	15.314.671	16,8%
	Domaći	2.212.658	356.143	16,1%	7.095.300	1.288.395	18,2%
	Strani	17.353.488	2.610.346	15,0%	84.147.631	14.026.276	16,7%

Izvor: DZS,

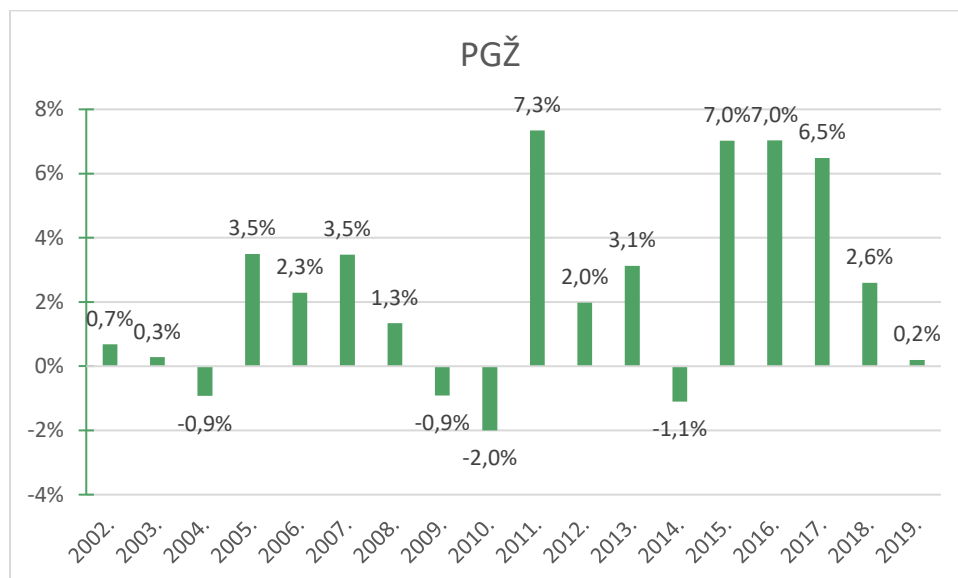
[https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%](https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%,), pristupljeno lipanj, 2020.

Iz podataka prikazanim u Tablici 2. može se zaključiti da je od ukupnog broja dolazaka turista u PGŽ u 2018. godini (2.909.914), udio dolazaka domaćih iznosio 11,4%, te u 2019. godini (2.966.489) udio domaćih gostiju premašio 12% od ukupnog broja dolazaka. Navedeni su udjeli neznatno veći nego na razini Hrvatske, gdje je udio domaćih turista u ukupnom broju dolazaka iznosio 10,8% u 2018. godini, a 11,3% u 2019. godini.

Uspoređujući udio noćenja domaćih turista u PGŽ i na razini Hrvatske, vidljivo je da je u obje godine udio noćenja u PGŽ bio veći (7,8% u 2018. godini i 8,4% u 2019. godini) u odnosu na noćenje domaćih turista na razini Hrvatske, gdje su ti udjeli bili 7,2% domaćih turista u 2018. godini i 7,8% u 2019. godini.

Iz navedenoga može se zaključiti da PGŽ ima značajnu poziciju na turističkoj mapi Hrvatske, te da je udio domaćih turista u PGŽ, iako ostvaruju manje dolazaka i noćenja od stranih turista, nešto zastupljeniji nego na razini Hrvatske.

Grafikon 2. Međugodišnje stope promjene broja noćenja turista, Primorsko-goranska županija, 2002.-2019.

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

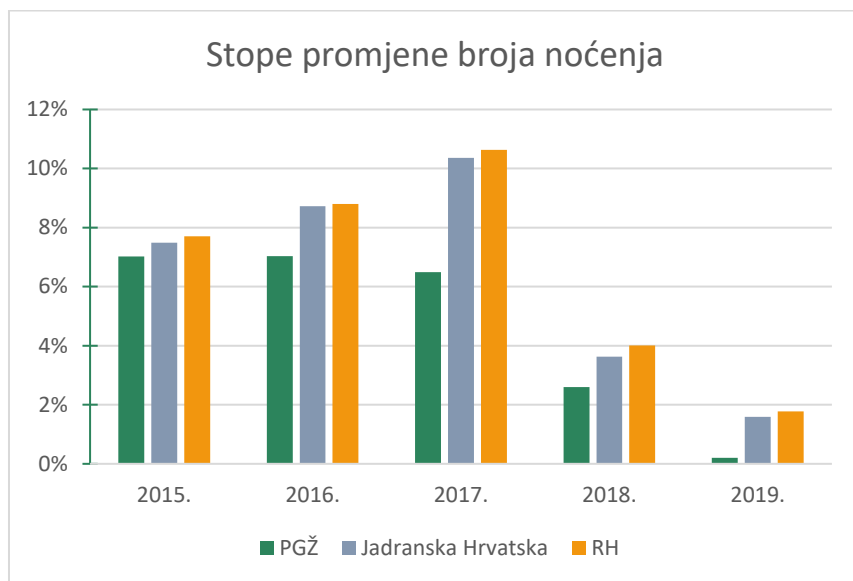
Na Grafikonu 2. daje se prikaz međugodišnje stope promjene broja noćenja turista u PGŽ od 2002. do 2019. godine. Vidljiv je međugodišnji pad broja noćenja turista u 2004., 2009., 2010. i 2014. godini, dok u ostalim godinama broj noćenja raste. Podaci za 2017., 2018. i 2019. godinu ukazuju na usporavanje rasta broja noćenja, budući su dosegnute maksimalne vrijednosti popunjenosti te više nema kapaciteta za dodatni veliki rast.

Grafikon 3. omogućuje prikaz stope promjene broja noćenja turista na razini PGŽ, Jadranske Hrvatske i Republike Hrvatske gdje se uočava nekoliko trendova. Uspoređujući porast broja noćenja turista u svakoj promatranoj godini, stopa promjene u PGŽ manja je od Jadranske Hrvatske te od Republike Hrvatske u cjelini.

Također, dok je porast broja noćenja turista u PGŽ u 2015. i 2016. godini bio značajan i stabilan (7%), u 2017. godini dogodilo se smanjenje stope promjene broja noćenja (6,5%) koja još se smanjivala u 2018. godini (2,6%) te u 2019. godini (0,2%).

Grafikon 3. Međugodišnje stope promjene broja noćenja turista u Primorsko-goranskoj županiji, Jadranskoj Hrvatskoj i Republici Hrvatskoj, 2015.-2019.

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

Na razini Republike Hrvatske, kao i na razini Jadranske Hrvatske, porast broja noćenja turista u periodu 2015.-2017. godine bio je stabilan i kretao se od 7,5 do 10,6% godišnje. U 2018. i 2019. godini se još uvijek događa porast broja noćenja, ali stopa promjene je značajno manja nego prethodnih godina.

Usporedba broja noćenja turista po županijama NUTS 2 regije Jadranska Hrvatska za 2017., 2018. i 2019. godinu prikazana je u Tablici 3 i Grafikonu 4.

Iz Tablice 3. razvidno je da PGŽ, iako ne ostvaruje veliki godišnji porast broja noćenja turista, zauzima treće mjesto za sve tri navedene godine među županijama Jadranske Hrvatske sa ostvarenih 15.314.671 noćenja. To čini 17,8% od ukupnog broja noćenja u Jadranskoj Hrvatskoj u 2019. godini.

Navedeni udio prikazuje zanemariv silazni trend, budući su razlike male s obzirom na 2018. u kojoj je PGŽ zauzimala 18% i 18,2% u 2017. godini od ukupnog noćenja Jadranske Hrvatske. Zbog nemogućnosti analiziranja prihoda od turizma na nivou županija (turističkih regija) što svakako predstavlja najznačajniji pokazatelj trendova, rasta i potencijala koji generira sektor turizma, analiziramo samo trendove vezane uz fizičke pokazatelje (noćenja / dolasci) u kontekstu turističke usporedbe županija.

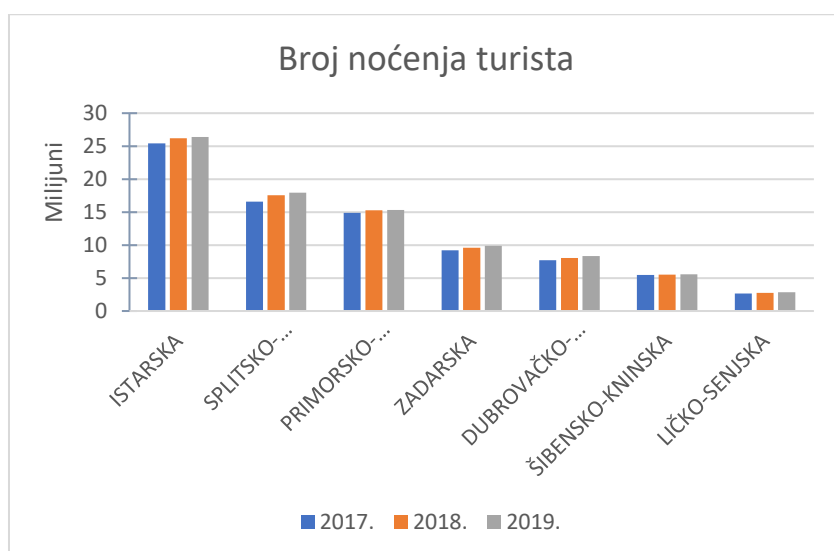
Tablica 3. Broj noćenja turista u Jadranskoj Hrvatskoj, 2017.- 2019. godina

Županije	2017.	Udio 2017.	2018.	Udio 2018.	2019.	Udio 2019.
ISTARSKA	25.426.476	31,0%	26.178.763	30,8%	26.388.645	30,6%
SPLITSKO-DALMATINSKA	16.595.717	20,3%	17.561.956	20,7%	17.966.287	20,8%
PRIMORSKO-GORANSKA	14.897.443	18,2%	15.284.346	18,0%	15.314.671	17,8%
ZADARSKA	9.218.486	11,2%	9.590.846	11,3%	9.868.704	11,4%
DUBROVAČKO- NERETVANSKA	7.712.310	9,4%	8.051.049	9,5%	8.333.783	9,7%
ŠIBENSKO-KNINSKA	5.455.289	6,7%	5.512.226	6,5%	5.549.445	6,4%
LIČKO-SENJSKA	2.647.025	3,2%	2.749.230	3,2%	2.856.171	3,3%
Ukupno Jadranska Hrvatska	81.952.746	100,0%	84.928.416	100,0%	86.277.706	100,0%

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

Grafikon 4. Broj noćenja turista na području županija Jadranske Hrvatske, 2017., 2018. i 2019. godina

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

Od svih Jadranskih županija, Istarska županija ostvarila je najviše dolazaka i noćenja turista u 2019. godini, slijedi Splitsko-dalmatinska županija s ostvarenih 3,7 milijuna dolazaka i 18,0 milijuna noćenja turista. U ostalim županijama Jadranske Hrvatske, broj noćenja se kreće od približno 2,9 milijuna koliko je zabilježeno u Ličko-senjskoj županiji do 9,9 milijuna noćenja koliko je evidentirano u Zadarskoj županiji.

3. Analiza turističke potražnje

Strani turisti su u Hrvatskoj ostvarili 92,2% noćenja (2019. godina), od čega su većina bili gosti iz sljedećih zemalja: Njemačke, Slovenije, Austrije, Poljske, Italije, Češke, Ujedinjene Kraljevine, Mađarske i Nizozemske. Prosječan broj noćenja po dolasku stranih turista u 2019. godini iznosio je 4,8 noćenja, a domaćih turista 3,2 noćenja.

U PGŽ su strani turisti u 2019. godini ostvarili 91,6% noćenja od kojih je većina bila iz: Njemačke, Austrije, Slovenije, Italije, Mađarske, Češke, Poljske, Slovačke i Nizozemske. Prosječan broj noćenja po dolasku stranih turista na području PGŽ iznosio je 5,4 noćenja, a domaćih turista 3,6 noćenja.

Tablica 4. Noćenja turista prema zemlji prebivališta u Primorsko-goranskoj županiji i Hrvatskoj u 2019. godini

PGŽ		Hrvatska		Udio noćenja PGŽ u Hrvatskoj	
Zemlja	Noćenja	Zemlja	Noćenja	Zemlja	Udio
Zemlje - ukupno	15.314.671	Zemlje - ukupno	91.242.931	Zemlje - ukupno	16,8%
Strane zemlje	14.026.276	Strane zemlje	84.147.631	Strane zemlje	16,7%
1. Njemačka	4.484.026	1. Njemačka	19.944.549	Njemačka	22,5%
2. Austrija	1.747.331	2. Slovenija	7.503.053	Austrija	24,8%
3. Slovenija	1.732.191	3. Hrvatska	7.095.300	Slovenija	23,1%
4. Hrvatska	1.288.395	4. Austrija	7.056.926	Hrvatska	18,2%
5. Italija	1.263.801	5. Poljska	5.860.815	Italija	24,6%
6. Mađarska	882.543	6. Italija	5.141.064	Mađarska	29,0%
7. Češka	677.059	7. Češka	4.985.029	Češka	13,6%
8. Poljska	579.721	8. UK	4.326.925	Poljska	9,9%
9. Slovačka	507.512	9. Mađarska	3.043.319	Slovačka	18,0%
10. Nizozemska	306.804	10. Nizozemska	2.882.701	Nizozemska	10,6%

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

Isto tako, najviše noćenja u PGŽ u 2019. godini, ostvarili su njemački turisti s 4,5 milijuna noćenja, što je 22,5% od ukupno ostvarenih noćenja njemačkih turista u Hrvatskoj u 2019.

U Tablici 5 daje se prikaz dolazaka turista prema zemlji prebivališta. Strani turisti su u Hrvatskoj ostvarili 88,7% dolazaka u 2019. godini, od čega su većina bili gosti iz sljedećih zemalja: Njemačke, Slovenije, Austrije, Italije, Poljske, Ujedinjene Kraljevine, Češke, Francuske i Sjedinjenih Američkih Država.

Tablica 5. Dolasci turista prema zemlji prebivališta u Primorsko-goransku županiju i Hrvatsku u 2019. godini

PGŽ		Hrvatska		Udio ukupnog dolazaka stranih gostiju u Hrvatskoj ostvaren PGŽ			
Zemlja	Dolasci	Zemlja	Dolasci	Zemlja	Udio		
Zemlje - ukupno		Zemlje - ukupno		Zemlje - ukupno	15,2%		
Strane zemlje		Strane zemlje		Strane zemlje	15,0%		
1.	Njemačka	618.654	1.	Njemačka	2.881.284	Njemačka	21,5%
2.	Hrvatska	356.143	2.	Hrvatska	2.212.658	Hrvatska	16,1%
3.	Austrija	351.655	3.	Slovenija	1.426.246	Austrija	25,4%
4.	Slovenija	333.447	4.	Austrija	1.385.004	Slovenija	23,4%
5.	Italija	264.613	5.	Italija	1.175.069	Italija	22,5%
6.	Mađarska	188.123	6.	Poljska	932.678	Mađarska	30,5%
7.	Češka	105.716	7.	UK	859.189	Češka	14,2%
8.	Poljska	95.313	8.	Češka	742.248	Poljska	10,2%
9.	Slovačka	85.802	9.	Francuska	629.231	Slovačka	19,5%
10.	Nizozemska	56.519	10.	SAD	626.035	Nizozemska	11,7%

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

U Hrvatskoj najviše dolazaka i noćenja stranih turista u 2019. godini ostvarili su turisti iz Njemačke, i to 2,9 milijuna dolazaka i 19,9 milijuna noćenja (16,6% od ukupno ostvarenih stranih dolazaka i 23,7% od ukupno ostvarenih noćenja stranih turista).

U PGŽ su strani turisti u 2019. godini ostvarili 88,0% dolazaka od kojih je većina bila iz: Njemačke, Austrije, Slovenije, Italije, Mađarske, Češke, Poljske, Slovačke i Nizozemske.

4. Analiza ostvarenih prihoda

Prema podacima Financijske agencije (Fina) daje se prikaz (Tablica 6.) prihoda za djelatnost I - Pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u PGŽ. Vidljivo je da je ostvaren ukupan prihod u iznosu od 3,231 mlrd. kuna u 2019. godini, što je udio od 7,85% u ukupno ostvarenom prihodu svih djelatnosti u PGŽ.

Prihod je u 2019. godini rastao za 4,58% u odnosu na 2018. godinu. Prihod djelatnosti I - Pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane ima uzlazni trend za promatrane četiri godine, gdje je najveći rast ostvaren 2017. godine kada je iznosio 3,022 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 11,85% u odnosu na 2016. godinu.

Ukupan prihod od djelatnosti Pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u PGŽ zauzima udio od 10,26% u ukupnom prihodu navedene djelatnosti na razini Hrvatske u 2019. godini. Za promatrano razdoblje, taj je udio bio najviši u 2017. godini, i iznosio je 11,37%.

Tablica 6. Trendovi poduzetnika u Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane - I, Primorsko-goranska županija¹²

	2016.	2017.		2018.		2019.	
Broj poduzetnika	1.004	1.170		1.300		1.320	
			16,53%		11,11%		1,54%
Broj zaposlenih	8.448	8.017		8.032		8.460	
			-5,10%		0,19%		5,33%
Broj dobitaša	618	643		698		662	
			4,05%		8,55%		-5,16%
Broj gubitaša	386	527		602		658	
			36,53%		14,23%		9,30%
Trgovinski saldo (kn)	670,7 mil.	776,4 mil.		642,1 mil.		800,6 mil.	
			15,76%		-17,30%		24,68%
Prosječna mjesečna bruto plaća	6.429 kn	7.456 kn		8.074 kn		8.157 kn	
			15,98%		8,29%		1,03%
Prosječna mjesečna neto plaća	4.074 kn	4.767 kn		5.115 kn		5.290 kn	
			17,00%		7,30%		3,43%
Ukupni prihodi od djelatnosti I u PGŽ (kn)	2,7 mlrd.	3,0 mlrd.	11,85%	3,1 mlrd.	2,25%	3,2 mlrd.	4,58%
Ukupni prihodi od svih djelatnosti u PGŽ (kn)	35,2 mlrd.	38,5 mlrd.	9,33%	39,6 mlrd.	2,68%	41,1 mlrd.	3,97%
Ukupni prihodi od djelatnosti I u Hrvatskoj (kn)	24,5 mlrd.	26,6 mlrd.	8,64%	29,5 mlrd.	11,20%	31,5 mlrd.	6,58%

Izvor: <https://infobiz.fina.hr>, pristupljeno srpanj, 2020.

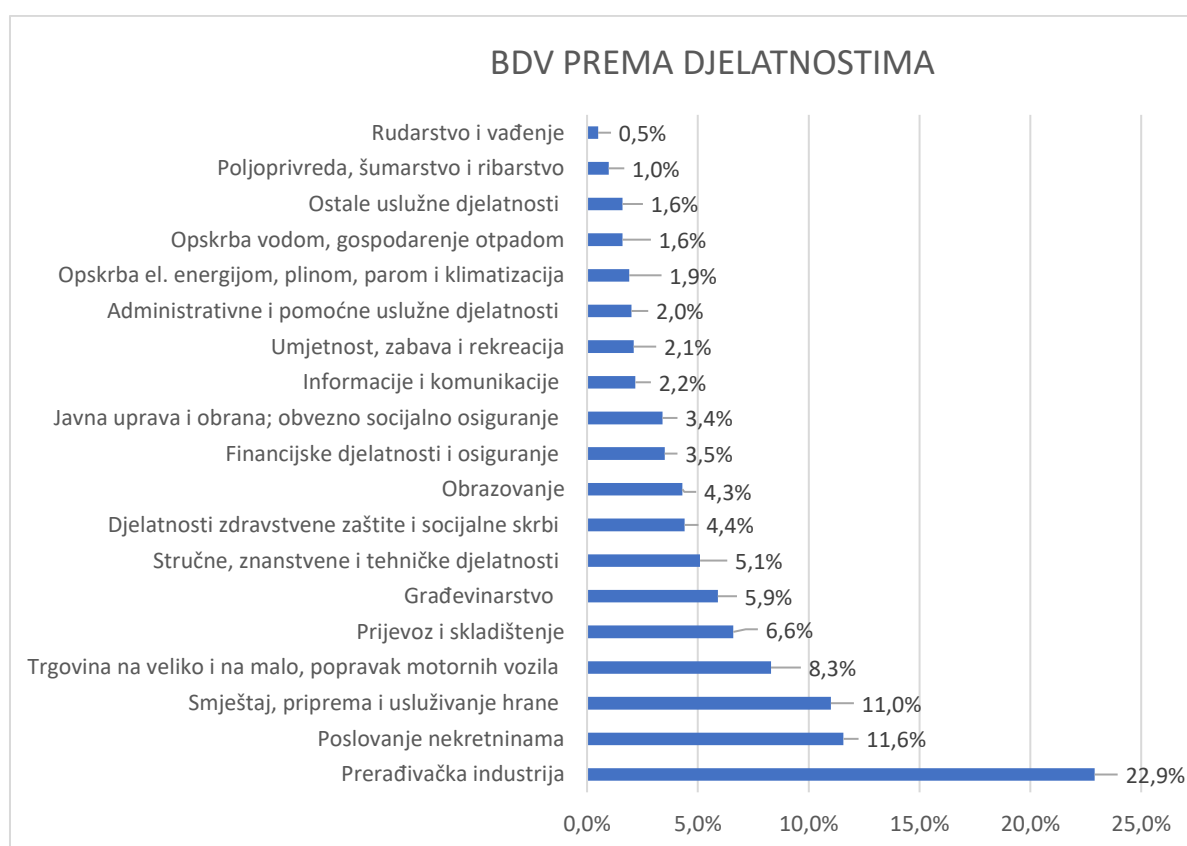
¹² Ukupni prihodi (AOP 201)

U djelatnosti I - Pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u PGŽ, u 2019. godini registriran je 1.321 poduzetnik sa 8.462 zaposlena. U razdoblju od 2016. do 2019. godine vidljiv je rast broja poduzetnika od 31,47% te porast broja zaposlenih od 0,14%.

Prosječna neto plaća po zaposlenom u djelatnosti u PGŽ iznosila je 5.289 kn u 2019. godini, te je u odnosu na 2016. godinu porasla za 29,85%.

U Grafikonu 5. omogućuje se prikaz raspoloživih podataka (DZS) za bruto dodanu vrijednost u 2017. godini prema djelatnostima Nacionalne klasifikacije djelatnosti 2007 (NKD 2007.).

Grafikon. 5. Bruto dodana vrijednost prema djelatnostima NKD-a 2007 u 2017. godini za Primorsko-goransku županiju

Izvor: Obrada podataka prema DZS, Bruto dodana vrijednost, 08/2020

Bruto dodana vrijednost (BDV) za PGŽ (tekuće cijene) iznosi 6.659.681.000 kuna u 2017. godini, pri čemu 11,0% pripada djelatnosti I - Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane (Grafikon 5). Prerađivačka industrija je u PGŽ najviše zastupljena (22,9%), što je i razumljivo obzirom na dugogodišnju industrijsku tradiciju.

Županija već godinama izgrađuje svoju prepoznatljivost na domaćem i inozemnom turističkom tržištu, što je potrebno iskoristiti pri njezinu pozicioniranju u budućnosti.

Neovisno o lokalnim specifičnostima svake uže destinacije, zahtjevi suvremene turističke potražnje, trendovi na turističkom tržištu i snažna konkurencija gdje se trajno otkrivaju nova odredišta, a ona već etablirana obogaćuju svoju turističku ponudu, nameću potrebu objedinjavanja lokalnih specifičnosti Županije u integralni turistički proizvod koji će svojom raznolikošću, bogatstvom ponude i kvalitetom te postizanjem sinergijskog učinka biti tržišno konkurentan.¹³

Posljednjih godina turizam zauzima sve osjetnije mjesto u strukturi županijskog gospodarstva koje na određeni način posaje vrlo ranjivo i ovisno o turističkim rezultatima što posebno pokazuju okolnosti volatilnosti uzrokovani pojavom pandemije Covid 19 i posljedicama koje će nešto lošiji turistički pokazatelji ostvariti na društvu i gospodarstvu u 2020. ali i budućim godinama.

Pred PGŽ je prilika da se pozicionira kao županija koja nudi globalno konkurentne selektivne oblike turizma, prvenstveno zdravstveni i nautički.

Zbog svojih prirodnih ljepota i povoljnog geografskog položaja Kvarner je dao vrlo kvalitetne temelje za razvoj zdravstvenog turizma koji postoji više od 170 godina. U svijetu općenito, sve je veći interes za zdravstvenim turizmom, pri čemu je Kvarner, danas, prepoznatljiva zdravstvena destinacija. Uslijed nedostatka statističkog praćenja ovog specifičnog turističkog proizvoda, teže je utvrditi broj njegovih korisnika, no procjena (Klaster zdravstvenog turizma) da je na Kvarneru tijekom 2019. godine oko 90.000 turista bilo obuhvaćeno nekim oblikom zdravstvenog turizma. Kako se radi o vidu turizma koja bilježili pozitivne trendove, te razvija cjelogodišnju ponudu, dodatno treba iskoristiti smještajne, atrakcijske te prirodne i povijesne predispozicije za unaprjeđenje ovog vida turizma.

Nautički turizam je s više aspekata vrlo važan oblik turizma koji PGŽ i lokalnoj zajednici može donijeti veće direktne i indirektno koristi. Prema DZS, u lukama nautičkog turizma u 2019. godini u PGŽ, ostvareno je 123 milijuna kuna, što je udio od 13,40% u ukupno ostvarenom prihodu luka nautičkog turizma Hrvatske. Vidljiv je rast prihoda luka nautičkog turizma PGŽ od 14,08% u odnosu na prethodnu godinu te veliki porast od 107,43% u odnosu na 2005. godinu. Najveći godišnji rast prihoda ostvaren je upravo 2019. godine što je rezultat, između ostalog, povećanja broja luka i vezova od 25 u 2018. godini na 33 luke u 2019. godini. Također treba uočiti da u odnosu na Jadranske županije (Zadarsku, te Šibensko-kninsku i Splitsko-dalmatinsku) PGŽ zaostaje u broju stalnih te posebno u broju tranzitnih vezova, posljedično i u prihodima od iznajmljivanja vezova.

Prema podacima Hrvatske narodne banke (HNB), tijekom 2018. godine, prihodi u turizmu u Hrvatskoj od stranih gostiju, iznosili su 10 milijardi i 97 milijuna eura, što u odnosu na 2017. godinu (9 milijardi i 493 milijuna eura), predstavlja rast od 6,4%, odnosno 603,6 milijuna eura.

---

¹³ Smolčić Jurdana D. : Razvoj turizma u Primorsko-goranskoj županiji, Prvih 30 godina Zavoda za prostorno uređenje PGŽ, 2015.

U četvrtom tromjesečju, tijekom listopada, studenoga te prosinca 2018. godine, prihodi od turizma iznosili su 851,9 milijuna eura, što u odnosu na isti period 2017. godine (807 milijuna eura) predstavlja rast od 5,6%, to jest rast od 44,8 milijuna eura. Nadalje u prvih devet mjeseci u 2019. godini, prihodi od stranih turista su iznosili 9 milijardi i 447 milijuna eura, što u odnosu na isto razdoblje 2018. godine (8 milijardi i 678 milijuna eura) predstavlja rast od 9%, odnosno 769 milijuna eura.

5. Turizam na području mikroregija Primorsko-goranske županije

Prema podacima za 2019. godinu 64,2% od ukupnog broja noćenja u PGŽ ostvareno je na području mikroregije Otoci, 35,2% noćenja na području Priobalja, dok je tek 0,6% ukupnog broja noćenja ostvareno na području mikroregije Gorski kotar. Ukoliko se analizira broj dolazaka turista, tada je struktura nešto drugačija, pa tako Otoci ostvaruju 53,4%, Priobalje 45,3%, a Gorski kotar 1,4% ukupnog broja dolazaka.

Veći doprinos mikroregije Otoci u ukupnom broju noćenja od doprinosa u ukupnom broju dolazaka turista, ukazuje da se turisti u prosjeku jednako zadržavaju u destinaciji. Tako se prosječan turist u 2019. godini na otočnim destinacijama zadržavao 6,2 noći, na destinacijama Priobalja 4 noći, te u destinacijama Gorskog kotara 2,4 noći. U 2017. godini, prosječan turist se gotovo isti broj noći (2,3) zadržavao u Gorskom kotaru te 6,5 noći na Otocima.

Tablica 7. Noćenja na području mikroregija Primorsko-goranske županije

	2017.	2018.	stopa promjene 2018./2017.	2019.	stopa promjene 2019./2018.	stopa promjene 2019./2017.
Čabar *z	2.306	3.133	35,9%	2.874	-8,3%	24,6%
Delnice	22.666	25.412	12,1%	26.910	5,9%	18,7%
Vrbovsko	5.699	10.749	88,6%	9.267	-13,8%	62,6%
Brod Moravice *z	z	z		1.170		
Fužine	28.120	29.220	3,9%	29.893	2,3%	6,3%
Lokve	3.313	4.192	26,5%	4.834	15,3%	45,9%
Mrkopalj	6.487	8.058	24,2%	6.795	-15,7%	4,7%
Ravna Gora	13.829	15.482	12,0%	14.497	-6,4%	4,8%
Skrad	2.510	2.888	15,1%	3.362	16,4%	33,9%
GORSKI KOTAR	84.930	99.134	16,7%	98.964	-0,2%	16,5%
Bakar	12.896	19.234	49,1%	22.773	18,4%	76,6%
Crikvenica	1.877.259	1.911.870	1,8%	1.824.422	-4,6%	-2,8%
Kastav	26.579	32.601	22,7%	35.909	10,1%	35,1%
Kostrena	49.977	53.529	7,1%	59.979	12,0%	20,0%
Kraljevica	168.302	183.235	8,9%	189.492	3,4%	12,6%
Novi Vinodolski	658.448	601.875	-8,6%	631.042	4,8%	-4,2%
Opatija	1.361.009	1.350.061	-0,8%	1.371.560	1,6%	0,8%
Čavle	12.599	13.451	6,8%	13.714	2,0%	8,8%

Jelenje	5.973	7.896	32,2%	7.774	-1,5%	30,2%
Klana *"- i z	z	z		611		
Lovran	369.433	373.863	1,2%	376.780	0,8%	2,0%
Matulji	67.223	74.714	11,1%	86.453	15,7%	28,6%
Mošćenička Draga *z	252.936	260.046	2,8%	258.975	-0,4%	2,4%
Rijeka	306.990	367.586	19,7%	407.677	10,9%	32,8%
Vinodolska općina *z	72.340	78.820	9,0%	85.129	8,0%	17,7%
Viškovo	12.677	18.188	43,5%	17.413	-4,3%	37,4%
PRIOBALJE	5.254.641	5.346.969	1,8%	5.386.343	0,7%	2,5%
Cres	883.357	908.175	2,8%	906.960	-0,1%	2,7%
Krk	1.274.168	1.312.134	3,0%	1.320.305	0,6%	3,6%
Mali Lošinj	1.961.590	1.995.880	1,7%	1.969.220	-1,3%	0,4%
Rab	1.298.089	1.306.442	0,6%	1.281.643	-1,9%	-1,3%
Baška	993.528	1.006.649	1,3%	996.474	-1,0%	0,3%
Dobrinj	376.759	424.090	12,6%	422.790	-0,3%	12,2%
Malinska - Dubašnica	664.414	672.524	1,2%	677.458	0,7%	2,0%
Lopar *z	717.256	721.702	0,6%	704.309	-2,4%	-1,8%
Punat	567.352	601.897	6,1%	599.723	-0,4%	5,7%
Vrbnik	102.546	110.582	7,8%	110.458	-0,1%	7,7%
Omišalj *z	717.143	776.342	8,3%	836.026	7,7%	16,6%
OTOCI	9.556.202	9.836.417	2,9%	9.825.366	-0,1%	2,8%
PGŽ	14.897.443	15.284.346	2,6%	15.314.671	0,2%	2,8%
Jadranska Hrvatska	81.952.746	84.928.416	3,6%	86.277.706	1,6%	5,3%
Republika Hrvatska	86.200.261	89.651.789	4,0%	91.242.931	1,8%	5,8%

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

* z : podatak zbog povjerljivosti nije objavljen

* - : nema pojave

*Napomena¹⁴

¹⁴ Od 2017. godine podaci o turističkom prometu (broj dolazaka i noćenja turista) te smještajnim kapacitetima preuzimaju se iz administrativnog izvora sustava eVisitor. Državni zavod za statistiku preuzima podatke iz administrativnog izvora sustava eVisitor od Hrvatske turističke zajednice te je dalje statistički obrađuje. Od 2017. godine poslovni subjekti spavaći i kušet-vagoni te poslovni subjekti riječnoga i pomorskog prometa (samo redovite linije) nisu više izvještajne jedinice ni vrsta smještajnog objekta.

Analizira li se struktura gostiju po mikroregijama, vidljivo je da strani gosti prednjače u otočnim destinacijama (čineći 94,2 posto ukupnog broja noćenja na Otocima) i Priobalja (87,7 posto ukupnog broja noćenja u Priobalju). Suprotno tome, destinacije Gorskog kotara više posjećuju domaći gosti. U 2019. godini ostvarili su čak 53,8 posto ukupnih noćenja u Gorskom kotaru.

Pojedinačno po destinacijama, najveći broj noćenja u 2019. godini ostvario je Mali Lošinj (1.969.220 noćenja) i Crikvenica (1.824.422). Brojku veću od milijun noćenja bilježe Opatija (1.371.560), Krk (1.320.305) te Rab (1.281.643). Najmanji broj noćenja su ostvarili Klana (611) i Brod Moravice (1.170).

U Tablici 8. omućuje se pregled dolazaka na području mikroregija PGŽ za razdoblje 2017.- 2019. godina. Uočava se da je stopa promjene (10,8%) najveća u Gorskom kotaru, slijedi mikroregija Priobalje (5,7%) te Otoci (6,9%). To je i razumljivo budući je turizam godinama prisutan na otocima, a Gorski kotar tek kreira i razvija svoje kapacitete i sadržaje.

Tablica 8. Dolasci na području mikroregija Primorsko-goranske županije

	2017.	2018.	stopa promjene 2018./2017.	2019.	stopa promjene 2019./2018.	stopa promjene 2019./2017.
Čabar *z	870	1.062	22,1%	992	-6,6%	14,0%
Delnice	11.214	11.964	6,7%	11.825	-1,2%	5,4%
Vrbovsko	1.824	2.781	52,5%	2.702	-2,8%	48,1%
Brod Moravice *z	z	z		200		
Fužine	10.602	10.552	-0,5%	11.907	12,8%	12,3%
Lokve	1.172	1.293	10,3%	1.556	20,3%	32,8%
Mrkopalj	2.336	2.730	16,9%	2.388	-12,5%	2,2%
Ravna Gora	7.427	7.865	5,9%	7.734	-1,7%	4,1%
Skrad	1.332	1.317	-1,1%	1.442	9,5%	8,3%
GORSKI KOTAR	36.777	39.564	7,6%	40.746	3,0%	10,8%
Bakar	2.282	3.128	37,1%	3.788	21,1%	66,0%
Crikvenica	347.498	359.193	3,4%	353.531	-1,6%	1,7%
Kastav	6.426	7.677	19,5%	8.585	11,8%	33,6%
Kostrena	10.767	12.585	16,9%	12.511	-0,6%	16,2%
Kraljevica	39.666	40.732	2,7%	42.868	5,2%	8,1%
Novi Vinodolski	111.804	104.323	-6,7%	116.831	12,0%	4,5%
Opatija	433.196	436.678	0,8%	452.453	3,6%	4,4%
Čavle	4.127	4.592	11,3%	4.487	-2,3%	8,7%
Jelenje	1.558	1.973	26,6%	2.047	3,8%	31,4%
Klana *"- i z	z	z		106		
Lovran	99.534	97.807	-1,7%	98.321	0,5%	-1,2%
Matulji	14.575	15.768	8,2%	17.919	13,6%	22,9%
Mošćenička Draga *z	52.379	53.819	2,7%	52.288	-2,8%	-0,2%
Rijeka	135.361	155.062	14,6%	162.162	4,6%	19,8%

Vinodolska općina *z	8.809	9.810	11,4%	11.140	13,6%	26,5%
Viškovo	2.514	3.369	34,0%	3.376	0,2%	34,3%
PRIOBALJE	1.270.496	1.306.516	2,8%	1.342.413	2,7%	5,7%
Cres	122.616	126.583	3,2%	126.811	0,2%	3,4%
Krk	215.620	229.719	6,5%	234.785	2,2%	8,9%
Mali Lošinj	286.395	296.695	3,6%	294.898	-0,6%	3,0%
Rab	181.254	185.330	2,2%	183.740	-0,9%	1,4%
Baška	171.632	180.491	5,2%	180.017	-0,3%	4,9%
Dobrinj	55.086	64.273	16,7%	64.713	0,7%	17,5%
Malinska - Dubašnica	111.221	114.317	2,8%	116.197	1,6%	4,5%
Lopar *z	93.051	95.947	3,1%	94.868	-1,1%	2,0%
Punat	97.643	108.584	11,2%	110.245	1,5%	12,9%
Vrbnik	17.077	18.706	9,5%	19.493	4,2%	14,1%
Omišalj *z	129.960	142.856	9,9%	157.563	10,3%	21,2%
OTOCI	1.481.555	1.563.501	5,5%	1.583.330	1,3%	6,9%
PGŽ	2.789.179	2.909.914	4,3%	2.966.489	1,9%	6,4%
Jadranska Hrvatska	15.136.098	16.150.545	6,7%	16.924.064	4,8%	11,8%
Republika Hrvatska	17.430.580	18.666.580	7,1%	19.566.146	4,8%	12,3%

Izvor: DZS,

<https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%>, pristupljeno lipanj, 2020.

* z : podatak zbog povjerljivosti nije objavljen

* - : nema pojave

Za mikroregiju Priobalje potrebno je istaknuti da standardno poznate destinacije Opatija i Crikvenica u promatranom razdoblju blago rastu. Veći rast vidljiv je u destinacijama (Kostrena, Matulji, Kastav, Jelenje) koje nisu tradicionalno turističke, no zbog svoje pozicije (blizine mora, ponude smještaja izvan gradske i turističke vreve, kulturne manifestacije i drugo) bilježe povećanje u dolascima turista.

6. Vrste smještajnih kapaciteta u Primorsko-goranskoj županiji

U 2019. godini na području PGŽ bilo je na raspolaganju 193.640 stalnih postelja, što predstavlja udjel od 16,7% u smještajnim kapacitetima Hrvatske. PGŽ je na trećem mjestu po broju raspoloživih smještajnih kapaciteta u Hrvatskoj, iza Istarske koja zauzima 25,4% i Splitsko-dalmatinske županije s udjelom od 20,5%. U odnosu na 2018. godinu, ostvaren je rast (stalnih postelja) za 2,9% te čak 7,3 % u odnosu na 2017. godinu.

Prema vrsti smještaja 40% noćenja u PGŽ ostvareno je u obiteljskom smještaju (7,7 milijuna). Kampovi i hoteli ostvaruju gotovo isti broj noćenja: po 3,7 milijuna s pojedinačnim udjelom od 19%. Neovisno o kategoriji, objekti s 5* su u 2019. godini

ostvarili 15% više noćenja, a u posljednje 3 godine čak 70% više noćenja¹⁵ što ukazuje da se nastavlja trend potražnje za smještajem više kategorije.

U cilju povećanja iskorištenosti smještajnih kapaciteta Primorsko-goranske županije, produljenja sezone te povećanja potrošnje turista, potrebna je promjena strukture smještajnih kapaciteta u korist osnovnih smještajnih kapaciteta te istodobno podizanje kvalitete u svim ostalim vrstama osnovnih i nadopunjujućih smještajnih kapaciteta.

Tablica 9. Broj postelja, 2017.-2019. godina

	Postelje 2017.		Postelje 2018.		Postelje 2019.		Stopa promjene 2019./2017. (%)	
	stalne	pomoćne	stalne	pom.	stalne	pom.	stalne	pom.
Republika Hrvatska	1.065.554	177.109	1.118.241	194.922	1.160.067	198.368	8,9	12,0
Jadranska Hrvatska	1.008.178	172.981	1.055.725	190.096	1.082.373	193.345	7,4	11,8
Istarska županija	276.212	28.369	288.359	31.079	294.457	31.188	6,6	9,9
Splitsko-dalmatinska	221.936	47.857	233.028	53.331	237.888	54.540	7,2	14,0
Primorsko-goranska	180.539	24.924	188.106	26.541	193.640	25.439	7,3	2,1

Izvor: DZS,

[https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%](https://www.dzs.hr/Hrv/publication/FirstRelease/results.asp?pString=Turizam&pSearchString=%Turizam%,), pristupljeno kolovoz, 2020.

7. Zaključna razmatranja

Turizam je vrlo značajna gospodarska grana za Hrvatsku s udjelom od gotovo 20% u BDP-a. U PGŽ turizam također snažno utječe na ukupne prihode. Pokazatelj o doprinosu turizma u BDP-u govori o značajnoj ovisnosti BDP-a ali i ranjivosti o rezultatima turizma, što je vrlo rizično s obzirom na osjetljivost turizma na različite utjecaje u receptivnim zemljama (npr. klimatski uvjeti, zdravstveni izazovi, politička stabilnost) kao i na emitivnim tržištima (financijska kriza, promjene potražnje i slično).

Za turizam PGŽ vrlo je važno spomenuti i trend podizanja kvalitete smještaja, kao i izgradnja smještajnih jedinica više razine kvalitete. Time iz godine u godinu PGŽ sve više postaje destinacija 4* i 5*, što se počinje odražavati i na povećanje ostvarenih prihoda od turizma, te će s vremenom taj učinak biti još izraženiji.

Bogata prirodna i kulturno-povijesna baština omogućuje turizmu na području PGŽ važne atrakcijske elemente dok se posebno ističe duga tradicija zdravstvenog turizma. Turističku ponudu potrebno je usmjeravati na značajna ulaganja u

¹⁵ Turistička zajednica Kvarnera, <http://www.kvarner.hr/business>, pristupljeno kolovoz, 2020.

cjelogodišnje poslovanje, podizanje razine i kvalitete sadržaja na razini destinacije, posebno kroz daljnji razvoj zdravstvenoga turizma (wellness/spa centri, uključivanje lječilišta i specijalnih bolnica u tržišnu ponudu visoko kvalitetnih usluga medicinskoga turizma, dentalni turizam, zdravstvena zaštita i drugi oblici skrbi za osobe starije dobi).

Nautički turizam, osim prirodnih predispozicija, zbog blizine emitivnih tržišta ima snažnu osnovu za daljnji razvoj kao i prateće djelatnosti Plavog gospodarstva. Produljenje sezone koja već sada traje 6 mjeseci važno je dostignuće kojem je potrebno težiti kroz daljnje pozicioniranje Kvarnera kao nautičke destinacije.

Za konkurentnost na globalnom turističkom tržištu potrebna su nova i trajna ulaganja u sve elemente turističke ponude Županije. Razvoj turizma u budućnosti zahtijeva daljnje podizanje kvalitete turističke destinacije, povezivanje s komplementarnim regionalnim gospodarskim sektorima te uvođenje inovacija.

Inovacije u turizmu podrazumijevaju uvođenje novih (tehnoloških) rješenja koja će doprinijeti lokalnoj zajednici kroz mnoge direktne i indirektno koristi. Posebno se to odnosi na ulaganja u zelena i pametna ekološka rješenja i sustave u turističkoj ponudi, upravljanju destinacijom, korištenje obnovljivih izvora energije, i drugo što će pridonijeti razvoju tzv. "niskouglične destinacije". Pri tom je važno da regionalna i lokalna uprava usmjerava i oblikuje ulaganja u turizam kroz inovativna, zelena rješenja.

PGŽ je već krenula putem zelenih inovacija u turizmu te na taj način u okviru svoje vizije razvoja turizma u budućnosti može znatno povećati dodane vrijednosti turističkoga sektora, te ostvariti koristi za turiste i lokalnu zajednicu.

Za daljnji turistički i održivi razvoj, nužno je poboljšanje turističke i prometne infrastrukture. Navedeno može snažno doprinijeti konkurentnosti turističke destinacije, odnosno učinkovitim korištenju prirodnih, kulturnih, ljudskih i kapitalnih resursa za razvoj i ponudu kvalitetnih, inovativnih, etičkih i atraktivnih turističkih proizvoda i usluga.